

Chléb náš vezdejší dej nám dnes

Chléb

Dnes se v Modlitbě Páně dostáváme od proseb za Boží oslavení (posvěť se jméno TVÉ, přijď království TVÉ, buď vůle TVÁ) k potřebám nás lidí.

Dnešní prosba je zaměřena na „chléb“. Tato prosba nám zřetelně svědčí o tom, že Bůh se zajímá o celého člověka. Tedy i o jeho fyzické, hmotné potřeby. Bůh tyto pozemské potřeby nezlehčuje. Boží postoj k lidskému životu v tomto světě je kladný. S ranou církví např. soupeřila filosofie gnóze, pro kterou bylo příznačné napětí mezi duchem a hmotou – jen co je duchovní, to je dobré. Hmota je nižšího řádu, je to vězení duše, ze kterého potřebuje osvobodit.

Oproti takovýmto pohledům v Bibli čteme povzbudivá slova: „*Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré*“ (Gn 1,31), „...*všechno, co Bůh stvořil, je dobré a nemá se zavrhnout nic, co se přijímá s díkyvdáním. Vždyť je to posvěceno Božím slovem a modlitbou*“ (1Tm 4,4-5), „*A tak je tomu s každým člověkem: to, že jí a pije a okusí při veškerém svém pachtění dobrých věcí, je dar Boží*“ (Kaz 3,13). Pán Ježíš se účastnil svatby, dokonce na jedné zázračně zajistil víno, přijal pozvání na hostinu opovrhovaného celníka. Apoštol Pavel uměl mít nadbytek i nedostatek, umí být syt i hladov, trpět nouzí i mít hojnost.

I v té dnešní prosbě MP zaznívá povzbuzení, že Bůh jako dobrý Otec má péči o dobro člověka; to duchovní, ale i tělesné. V MP tak nejsou jen prosby za „vznešené“ věci jako aby přišlo Boží království a děla se Boží vůle, ale také prosba za věc „přízemní“, jakou je každodenní pokrm.

Chléb byl považován za základní potravinu a zdroj života. Když byl chléb, bylo dobře, když nebyl chléb, hrozila smrt. Chléb se tak nakonec stal zástupným označením pro obživu vůbec. Můžeme si tedy za ten chléb dosadit vše, co potřebujeme k tělesné existenci zde na tomto světě.

Vezdejší

Zajímavé je tam to slůvko „vezdejší“ (epiúsios). Není úplně snadné toto slovo přeložit. Toto řecké slovo se totiž dochovalo pouze zde, v MP. Nikde jinde v biblické ani mimobiblické literatuře se nedochovalo. Pouze jednou je někde označením pro denní dávky. Proto se překlady tohoto slova různí. Překlad „vezdejší“ chléb navrhuje, aby Bůh pamatoval na naše „zdejší“, tedy pozemské potřeby. Jiné překlady se přiklání zase k překladu „denní“ chléb nebo „každodenní“ chléb. Můžeme tomu tedy rozumět tak, že smíme prosit, aby Bůh pamatoval na naše pozemské a každodenní potřeby, které jako lidé máme (zejména jídlo, ale třeba také oblečení, bydlení zkrátka pozemské živobyčí vůbec).

Máme prosit, aby nám Bůh dával tyto prostředky k životu dnes (Mt) či každého dne (Lk). Je v tom skryto i povzbuzení, že Bůh myslí na naše potřeby každého dne. Ví, že i dnes i zítra a každý nový den, potřebujeme z něčeho žít. Bůh na nás pamatuje každého dne. A je v tom možná také nenápadné varování před honbou za nadbytkem, „...aby se jim dostalo toho, co právě potřebují pro přítomnou chvíli, ne aby byli obklopeni nadbytkem.“¹ Je to tedy prosba vedoucí k pokoře a skromnosti.

Ozývá se zde možná i příběh ze SZ, kdy Bůh vedl Izraelce pouští do zaslíbené země, a dával jim na každý den přiděl many. Ta mana se nedala hromadit do zásoby. Do druhého dne by se zkazila. Lidé se tak učili spoléhat na Hospodina, že jim dá každého dne nový a dostatečný přiděl many. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. V tomto duchu se nese i jedna modlitba v knize Přísloví: „...*nedávej mi chudobu ani bohatství! Opatřuj mě chlebem podle mé potřeby, tak abych přesycen neselhal a neřekl: 'Kdo je Hospodin?' ani abych z chudoby nekradl a nezneuctil jméno svého Boha*“ (Př 30,8-9). Je to takový vyvážený postoj k životu. Dávej nám to, co opravdu potřebujeme, abychom z chudoby nekradli či se z nadbytku nezačali sebejistě spoléhat jen sami na sebe.

Dej nám

Tato slova nás učí pokoře. A to v tom smyslu, že chléb, jakkoli je výsledkem práce lidských rukou, je na prvním místě Božím darem. Někdo si může říci? Jak to? Vždyť na chléb si přece vydělávám já sám, musím se přičinit, pracovat. Nikdo mi ten chléb zadarmo nedá. To je jistě pravda. Nakonec i apoštol Pavel varoval před zahálčivostí: *Kdo nechce pracovat, ať také nejí. Ale přece jen nám Bible ukazuje, že bez Boží pomoci bychom neměli nic: „Až se dosyta najíš a vystavíš si pěkné domy a usídliš se, až se ti rozmnoží skot a brav, až budeš mít hodně stříbra a zlata, až se ti rozmnoží všechno, co máš, jen ať se tvé srdce nevypíná, takže bys zapomněl na Hospodina, svého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví ... Neříkej si v srdci: Tohoto blahobytu jsem se domohl svou silou a zdatností svých*

¹) poznámka v Pavlíkové studijním překladu

rukou. *Pamatuj na Hospodina, svého Boha, neboť k nabytí blahobytu ti dává sílu on, aby utvrdil svou smlouvu, kterou přísahal tvým otcům, jak tomu je dnes*“ (Dt 8,12-14.17-18). K této pokoře nás vede i naše dnešní prosba z MP. My sice pracujeme, my se musíme namáhat, ale zároveň prosíme „dej nám chléb“. Nakonec nám Bible říká, že i tu sílu a schopnost k práci a obživě máme jenom a jenom od Boha. Výsledný chléb, ale i ta cesta práce k němu, je Božím darem, bez něhož bychom zahynuli. Lidská pýcha je zde hned hotova. To JÁ jsem se nadřel a napracoval – jenom sám sobě vděčím za to, co mám. Pokud se ovšem modlíme chléb náš vezdejší dej nám ... tak pokorně uznáváme, že jako lidé bychom bez Boží milosti neměli nic. Kdyby Bůh nedal slunci svítit, dešti pršet, kdyby nedával sílu člověku (jakože ji všichni nemají a jsou odkázáni na sílu a pomoc druhých, což je také Boží dar), kdyby to vše Bůh nedával, kde by byl člověk se svou snahou a pílí? My často vidíme jen to, co máme před očima – práci a její výsledky. Ale kdoví, možná je to jen zlomek toho neviditelného, co pro nás a bez našeho přičinění koná Bůh, a ani si to neuvědomujeme, nevidíme to. Touto prosbou tedy uznáváme svou naprostou závislost na Boží milosti, byť bychom byli zároveň schopnými a úspěšnými lidmi. I schopnost a úspěch je dar Boží. Stavět pyšně na odiv své úspěchy je krátkozraké.

Bůh je tedy tím, kdo dává chléb. Pán Ježíš to potvrzuje i známými slovy: „*Nemějte starost a neříkejte: co budeme jíst? Co budeme pít? Co si budeme oblékat? Po tom všem se shánějí pohané. Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete. Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno. Nedělejte si tedy starosti o zítřek; zítřek bude mít své starosti. Každý den má dost na svém trápení*“ (Mt 6,31-34). Tato slova Pána Ježíše jistě nejsou výzvou ke zbožnému nicnedělání. Není to omluva pro lenost. Ale je to posila proti ustavičnému stresu a strachování o život a živobytí, které na člověka přirozeně doléhá a často ho zmáhá. O práci a pílí jistě nevyklučuje. Je to ale povzbuzení, že Bůh se stará a pečuje, dává podle svého bohatství v slávě a v Kristu Ježíši, jak píše Pavel (Fp 4,19).

A budeme-li považovat chléb za Boží dar, budeme za něj umět i poděkovat. Hezká tradice děkování za Boží dary před jídlem je nám toho připomínkou.

Nejen chlebem...

Pokud se dnes soustředíme na tu prosbu o denní, vezdejší chléb, tak ještě dodejme, že chléb není to jediné, pro co žijeme. Máme za něj Pán Boha prosit i za něj pak děkovat, ale nemáme z chleba, z těch pozemských požehnání, udělat to nejdůležitější, pro co žijeme. Ježíš také řekl: „*Ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst*“ (Mt 4,4). Ježíš také obrací naši pozornost k „chlebu z nebe“, který přichází od Otce: „*...pravý chléb z nebe vám dává můj Otec. Neboť Boží chléb je ten, který sestupuje z nebe a dává život světu*“ A dále říká: „*Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mně, nikdy nebude žíznit*“ (J 6,32-33.35).

Pokud by se člověk soustředil jen na pozemský chléb, bylo by to málo. Člověk se může nasytit nejvybranějšími lahůdkami, ale zůstat přitom bytostně prázdným. Proto přišel Ježíš, který při jedné příležitosti nasytil hladovějící zástup chlebem a rybami, ale především dal sám sebe světu jako pokrm věčného života. „*Já jsem chléb života ... Kdo mě jí, bude mít život ze mě*“ (J 6,35.57).